Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

9. juuni 2016*

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö kriminaalasjades — Õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele — Direktiiv 2010/64/EL — Kohaldamisala — Mõiste „kriminaalmenetlus“ — Liikmesriigis ette nähtud menetlus, mille eesmärk on tunnustada teise liikmesriigi kohtu poolt kriminaalasjas tehtud otsust ja kanda selle kohtu tehtud süüdimõistev otsus karistusregistrisse — Otsuse tõlkimisega seotud kulud — Raamotsus 2009/315/JSK — Otsus 2009/316/JSK

Kohtuasjas C-25/15,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Budapest Környéki Törvényszéki (Budapesti piirkondlik kohus, Ungari) 5. jaanuari 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 21. jaanuari 2015, menetluses, milles süüdistatav on

**István Balogh,**

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja president J. L. da Cruz Vilaça, Euroopa Kohtu asepresident A. Tizzano (ettekandja) viienda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud F. Biltgen, A. Borg Barthet ja M. Berger,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikus menetluses ja 9. detsembri 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Ungari valitsus, esindajad: Z. Fehér, G. Koós ja M. Bóra,

— Austria valitsus, esindajad: G. Eberhard, F. Zeder ja B. Trefil,

— Euroopa Komisjon, esindajad: A. Sipos ja R. Troosters,

olles 20. jaanuari 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: ungari.

**otsuse**

1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiivi 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses (ELT 2010, L 280, lk 1) artikli 1 lõike 1 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud menetluses, mis algatati Budapest Környéki Törvényszékis (Budapesti piirkondlik kohus, Ungari) sellise jõustunud kohtuotsuse tagajärgede tunnustamiseks Ungaris, mille on teinud teise liikmesriigi kohus ning millega mõisteti István Baloghile kuriteo toimepanemise eest karistuseks vangistus ja mõisteti temalt välja menetluskulud.

## Õiguslik raamistik

### *Liidu õigus*

Raamotsus 2009/315/JSK

3 Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsuse 2009/315/JSK, mis käsitleb karistusregistrite andmete vahetamise liikmesriikidevahelist korraldust ja andmete sisu (ELT 2009, L 93, lk 23), põhjendused 2, 3, 5 ja 17 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) [...] [Nõukogu] võttis 29. novembril 2000 vastu meetmete programmi kriminaalasjades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamiseks. Käesolev raamotsus aitab saavutada nimetatud programmi kolmandas meetmes sätestatud eesmärke [...].

(3) Kriminaalasjades vastastikust õigusabi käsitleva esimese hindamisvooru lõpparuandes [...] kutsutakse liikmesriike üles lihtsustama riikide vahel dokumentide edastamise protseduure, kasutades vajaduse korral vastastikuse õigusabi lihtsustamiseks tüüpvorme.

[...]

(5) Pidades silmas karistusregistrite andmeid käsitleva liikmesriikide teabevahetuse parandamist, tervitatakse selle eesmärgi saavutamiseks koostatud projekte [...]. [Saadud] kogemused on näidanud, et oluline on jätkata liikmesriikide süüdimõistvaid kohtuotsuseid käsitleva teabevahetuse tõhustamist.

[...]

(17) [...] Vastastikust mõistmist võib parandada Euroopa tüüpvormi loomine, mis võimaldaks andmeid vahetada ühtsel, elektroonilisel ja masintõlkeks sobilikul kujul. [...]“

4 Raamotsuse artiklis 1, kus määratletakse selle eesmärk, on sätestatud:

„Käesoleva raamotsuse eesmärk on järgmine:

a) määrata kindlaks kord, mille alusel liikmesriik, kus on tehtud mõne muu liikmesriigi kodaniku suhtes süüdimõistev kohtuotsus (edaspidi „kohtuotsuse teinud liikmesriik“) edastab andmeid sellise kohtuotsuse kohta süüdimõistetud isiku kodakondsusjärgsele liikmesriigile (edaspidi „kodakondsusjärgne liikmesriik“);

b) määratleda kodakondsusjärgse liikmesriigi kohustus talletada need andmed ning täpsustada karistusregistris sisalduvate andmete kohta esitatud päringutele vastamise tingimused;

c) kehtestada käesoleva raamotsuse ning artikli 11 lõikes 4 viidatud hiljem vastuvõetava otsuse alusel raamistik, et luua elektrooniline süsteem süüdimõistvaid kohtuotsuseid käsitleva teabe vahetamiseks liikmesriikide vahel ning seda süsteemi arendada.“

5 Raamotsuse artikkel 4 „Kohtuotsuse teinud liikmesriigi kohustused“ sätestab:

„[...]

2. Kohtuotsuse teinud liikmesriigi keskasutus teatab võimalikult kiiresti teiste liikmesriikide keskasutustele süüdimõistvad kohtuotsused, mis on tehtud tema territooriumil nimetatud teiste liikmesriikide kodanike suhtes ja mis on kantud karistusregistrisse.

[...]

3. Kohtuotsuse teinud liikmesriigi keskasutus edastab viivitamata kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutusele teabe karistusregistri andmete muutmise või kustutamise kohta.

4. Iga liikmesriik, kes on väljastanud andmeid lõigete 2 ja 3 alusel, edastab isiku kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutusele viimase poolt üksikjuhtumitel tehtava päringu korral süüdimõistvate kohtuotsuste ja võetavate meetmete koopia ning mis tahes muu sellega seotud teabe, et võimaldada keskasutusel analüüsida, kas on vajalik võtta riigisiseseid meetmeid.“

6 Raamotsuse 2009/315 artikli 5 „Kodakondsusjärgse liikmesriigi kohustused“ lõige 1 sätestab:

„Kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutus talletab kooskõlas artikli 11 lõigetega 1 ja 2 kõik artikli 4 lõigete 2 ja 3 kohaselt edastatud andmed, et neid artikli 7 alusel uuesti edastada. "

7 Raamotsuse artikkel 11 „Vorm ning muud viisid süüdimõistvaid kohtuotsuseid käsitleva teabevahetuse korraldamiseks ja lihtsustamiseks“ sätestab:

„1. Andmete edastamisel artikli 4 lõigete 2 ja 3 kohaselt edastab kohtuotsuse teinud liikmesriigi keskasutus järgmise teabe:

a) andmed, mis edastatakse alati [...] (kohustuslikud andmed):
   i) süüdimõistetud isiku kohta (kõik ees- ja perekonnanimed, sünniaeg, sünnikoht [...], sugu, rahvus ning olemasolu korral eelmine nimi või varasemad nimed);
   ii) süüdimõistva kohtuotsuse laadi kohta (süüdimõistva kohtuotsuse kuupäev, kohtu nimi, kuupäev, mil otsus muutus lõplikuks);
   iii) kuriteo kohta, millest tulenevalt süüdimõistev kohtuotsus langetati ([...] kuriteo kuupäev ja nimetus või juriidiline kvalifikatsioon ning viide kohaldatavatele õigusnormidele), ja
   iv) süüdimõistva kohtuotsuse sisu kohta (eelkõige põhikaristus ja võimalikud lisakaristused, julgeolekumeetmed ja karistuse täitmist muutvad hilisemad otsused);

b) andmed, mis edastatakse, kui need on kantud karistusregistrisse (mittekohustuslikud andmed):
   i) süüdimõistetud isiku vanemate nimede kohta;
   ii) süüdimõistva kohtuotsuse viitenumbri kohta;
   iii) kuriteo koha kohta ja
   iv) süüdimõistvast kohtuotsusest tuleneva õiguste äravõtmise kohta;

c) andmed, mis edastatakse, kui need on keskasutusele kättesaadavad (täiendavad andmed):
   i) süüdimõistetud isiku isikukoodi [...] kohta;
   ii) kõnealuselt isikult võetud sõrmejäljed ja
   iii) olemasolu korral varjunimi ja/või teine nimi või teised nimed.

Lisaks võib keskasutus edastada mis tahes muid andmeid süüdimõistvate kohtuotsuste kohta, kui need on kantud karistusregistrisse.

2. Kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutus talletab kõik lõike 1 punktides a ja b loetletud andmed, mis ta on saanud kooskõlas artikli 5 lõikega 1 uuesti edastamiseks artikli 7 kohaselt. Ta võib samal eesmärgil talletada lõike 1 esimese lõigu punktis c ja teises lõigus nimetatud andmed.

3. [...]

Käesoleva artikli lõikes 7 sätestatud tähtaja möödudes edastavad liikmesriikide keskasutused sellist teavet elektrooniliselt, kasutades tüüpvormi.

4. Lõikes 3 osutatud vormi ning muud liikmesriikide keskasutuste vahel süüdimõistvaid kohtuotsuseid käsitleva teabevahetuse korraldamise ja lihtsustamise viisid kehtestab nõukogu [...]

Nimetatud muud viisid hõlmavad järgmist:

a) kõigi selliste vahendite kindlaksmääramine, mis hõlbustavad edastatavate andmete mõistmist ja masintõlget;

[...]“

Otsus 2009/316/JSK

8 Nõukogu 6. aprilli 2009. aasta otsuse 2009/316/JSK Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS) loomise kohta raamotsuse 2009/315/JSK artikli 11 kohaldamiseks (ELT 2009, L 93, lk 33) põhjendused 2, 6 ja 12 on sõnastatud järgmiselt:

„(2) Teave, mis käsitleb liikmesriikide kodanike suhtes teiste liikmesriikide poolt tehtud süüdimõistvaid kohtuotsuseid, ei levi praegu 20. aprilli 1959. aasta kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsiooni alusel tõhusalt. Seepärast on sellise teabe vahetamiseks Euroopa Liidu tasandil vaja tõhusamat ja kättesaadavamat menetlust.

[...]

(6) Käesoleva otsuse eesmärk on rakendada raamotsust [2009/315], et luua liikmesriikidevaheline elektrooniline süsteem süüdimõistvaid kohtuotsuseid käsitleva teabe vahetamiseks ja seda süsteemi arendada. [...] Seepärast tuleks koostada tüüpvorm, mis võimaldaks vahetada teavet ühtses, elektroonilises ja masintõlkeks sobilikus vormis, ning korraldada ja hõlbustada süüdimõistvaid kohtuotsuseid käsitleva teabe elektroonilist vahetamist liikmesriikide keskasutuste vahel.

[...]

(12) Käesolevas otsuses sätestatud süütegude ning karistuste ja mõjutusvahendite liike kajastavad tabelid peaksid hõlbustama masintõlget ning koodisüsteemi kasutamine peaks tagama ühtse arusaama edastatud andmetest. [...]“

9 Otsuse 2009/316 artiklis 1, kus määratletakse selle otsuse eesmärk, on sätestatud:

„Käesoleva otsusega luuakse Euroopa karistusregistrite infosüsteem (ECRIS).

Käesoleva otsusega luuakse ka liikmesriikide vahel karistusregistrite andmete elektroonilise vahetamise tüüpvormi osad, eelkõige need, mis hõlmavad andmeid süüteo kohta, mille eest langetati süüdimõistev kohtuotsus, ja andmeid süüdimõistva kohtuotsuse sisu kohta [...].“

10 Otsuse artikli 3 „Euroopa karistusregistrite infosüsteem (ECRIS)“ lõige 1 sätestab:

„ECRIS on detsentraliseeritud infotehnoloogia süsteem, mis rajaneb kõikide liikmesriikide karistusregistrite andmebaasidel. See koosneb järgmistest osadest:

a) [...] sidumistarkvara, mis võimaldab liikmesriikide karistusregistrite andmebaaside vahel andmeid vahetada;

[...]“

11 Otsuse artikkel 4 „Teabe edastamise vorm“ sätestab:

„1. Kui liikmesriigid edastavad raamotsuse [2009/315] artikli 4 lõigete 2 ja 3 ja artikli 7 kohaseid andmeid, mis hõlmavad kuriteo nimetust või juriidilist kvalifikatsiooni ning viidet kohaldatavatele õigusnormidele, märgivad nad igale süüteole, mille kohta andmed edastatakse, vastava koodi, mis on esitatud A lisas olevas süütegusid käsitlevas tabelis. [...]

Liikmesriigid võivad samuti esitada teadaolevaid andmeid süüteo toimepanemise määra ja selles osalemise ning vajadusel täieliku või osalise kriminaalvastutusest vabastuse või korduvkuritegevuse kohta.

2. Kui liikmesriigid edastavad raamotsuse [2009/315] artikli 4 lõigete 2 ja 3 ja artikli 7 kohaseid andmeid, mis hõlmavad süüdimõistva kohtuotsuse sisu, eelkõige karistust, võimalikke lisakaristusi, mõjutusvahendeid ja karistuse täitmist muutvaid hilisemaid otsuseid, märgivad nad igale karistusele ja mõjutusvahendile, mille kohta andmeid edastatakse, vastava koodi, mis on esitatud B lisas olevas karistusi ja mõjutusvahendeid käsitlevas tabelis. [...]

Liikmesriigid esitavad vajaduse korral teadaolevaid andmeid määratud karistuse või mõjutusvahendi olemuse ja/või täideviimise tingimuste kohta vastavalt lisas B sätestatud parameetritele. [...]“

Direktiiv 2010/64

12 Direktiivi 2010/64 põhjendused 14, 17 ja 22 on sõnastatud järgmiselt:

„(14) Nende isikute õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele, kes ei räägi või ei mõista menetluses kasutatavat keelt, on sätestatud [Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni] artiklis 6, mida on tõlgendanud Euroopa Inimõiguste Kohus oma kohtupraktikas. Käesoleva direktiiviga lihtsustatakse nende õiguste kasutamist praktikas. Sel eesmärgil kavatsetakse käesoleva direktiiviga tagada kahtlustatavate ja süüdistatavate isikute õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses, et tagada nende õigus õiglasele kohtulikule arutamisele.

[...]

(17) Käesoleva direktiiviga tuleks tagada tasuta ja kohane keeleabi, mis võimaldab kahtlustatavatel ja süüdistatavatel isikutel, kes ei räägi või ei mõista kriminaalmenetluses kasutatavat keelt, kasutada täies ulatuses nende õigust kaitsele, ning mis tagab menetluse õigluse.

[...]

(22) Käesoleva direktiivi alusel tuleks suulist ja kirjalikku tõlget võimaldada kahtlustatava ja süüdistatava isiku emakeelde või mõnda teise keelde, mida ta räägib või mõistab, et võimaldada tal täies ulatuses kasutada õigust kaitsele ning tagada menetluse õiglust.“

13 Direktiivi artikli 1 „Sisu ja kohaldamisala” lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiiviga sätestatakse eeskirjad õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses.

2. Lõikes 1 osutatud õigused tekivad isikul hetkest, mil liikmesriigi pädevad asutused on talle ametliku teatega või muul viisil teatavaks teinud, et teda kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteo toimepanekus, ning kehtivad kuni tema suhtes menetluse lõpetamiseni, mille all mõistetakse lõpliku otsuse tegemist küsimuses, kas ta on kuriteo toime pannud, sealhulgas kohtuotsuse tegemine ja edasikaebamisotsus, kui see on asjakohane.“

14 Direktiivi artikli 3 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Liikmesriigid tagavad, et kahtlustatavale või süüdistatavale isikule, kes ei mõista asjaomases kriminaalmenetluses kasutatavat keelt, võimaldatakse mõistliku ajavahemiku jooksul kõikide oluliste dokumentide kirjalik tõlge, et kindlustada talle võimalus kasutada õigust kaitsele ja tagada menetluse õiglus.

2. Oluliste dokumentide hulka kuuluvad otsused, millega võetakse isikult vabadus, süüdistused või süüdistusaktid ja kohtuotsused.“

15 Direktiivi artikkel 4 sätestab:

„Liikmesriigid katavad [artikli 3] kohaldamisel tekkivad [...] kirjaliku tõlke kulud, sõltumata menetluse tulemusest.“

*Ungari õigus*

16 A nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény (1996. aasta XXXVIII seadus rahvusvahelise õigusabi kohta kriminaalmenetlustes, edaspidi „seadus rahvusvahelise õigusabi kohta kriminaalmenetlustes“) § 46 lõike 1a kohaselt on välisriigi kohtulahendi tunnustamise erimenetluses esemeline ja territoriaalne pädevus kohtul, kelle territooriumil on süüdistatava alaline elukoht või igakordse viibimise koht. Vastavalt seaduse § 46 lõikele 3 tuleb menetluse suhtes kohaldada a büntetőeljárásról szóló 1998 évi XIX. törvény (1998. aasta XIX seadus, millega kehtestatakse kriminaalmenetluse seadustik, edaspidi „kriminaalmenetluse seadustik“) üldnorme, mis käsitlevad erimenetlusi, nagu põhikohtuasjas kõnesolev menetlus.

17 Kriminaalmenetluse seadustiku § 9 lõikes 1 on ette nähtud, et kriminaalmenetluse keel on ungari keel.

18 Seadustiku § 339 lõike 1 kohaselt kannab riik kulud, mida süüdistatav ei pea kandma. Kriminaalmenetluse seadustiku § 338 lõike 1 kohaselt mõistab kohus menetluskulud välja süüdistatavalt, kui viimane on süüdi mõistetud või tema vastutus õigusnormi rikkumise eest on tuvastatud.

19 Kriminaalmenetluse seaduse § 555 lõike 2 punkti j kohaselt kannab erimenetluses kriminaalmenetluse kulud süüdistatav, kui temalt mõistetakse menetluskulud välja põhimenetluses.

**Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus**

20 Landesgericht Eisenstadt (Eisenstadti piirkondlik kohus, Austria) mõistis 13. mai 2014. aasta otsusega, mis jõustus 8. oktoobril 2014, Ungari kodanikule I. Baloghile majandusliku kasu eesmärgil sissemurdmisega toime pandud varguse eest raskendavatel asjaoludel karistuseks vangistuse ning mõistis temalt välja menetluskulud. Austria pädevad asutused tegid selle otsuse sisu teavaks Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi Osztályale (Ungari justiitsministeeriumi rahvusvahelise kriminaalõiguse osakond, edaspidi „osakond“) ning edastasid tema taotlusel talle hiljem selle otsuse.

21 Osakond edastas kohtuotsuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule kui kohtuotsuse tunnustamiseks Ungaris pädevale kohtule kooskõlas erimenetlusega, mis on ette nähtud käesoleva otsuse punktis 16 mainitud seaduses rahvusvahelise õigusabi kohta kriminaalmenetlustes. Selle erimenetluse – mille käigus ei hinnata uuesti asjaolusid ega süüdimõistetud isiku karistusõigusliku vastutuse astet – ainus eesmärk on välisriigi kohtu otsusele samasuguse väärtuse omistamine, nagu on Ungari kohtu otsusel.

22 Kuna kõnesolev kohtuotsus on koostatud saksa keeles, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus vastavalt erimenetlusele tagama selle tõlkimise kohtumenetluse keelde, milleks antud juhul on ungari keel.

23 Vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku § 555 lõike 2 punktile j, mida kohaldatakse asjaomases menetluses tulenevalt seaduse rahvusvahelise õigusabi kohta kriminaalmenetlustes § 46 lõikest 3 ja kriminaalmenetluse seadustiku § 338 lõikest 1, kannab erimenetlusega seotud kulud isik, kellelt on mõistetud välja põhimenetlusega seotud menetluskulud.

24 Eelotsusetaotlusest nähtub siiski, et põhikohtuasjas kõnesoleva erimenetluse kulude kandmise osas on Ungaris välja kujunenud kahesugune kohtupraktika.

25 Esiteks on leitud, et direktiiv 2010/64, mis näeb ette tasuta tõlke, muudab kohaldamatuks Ungari õiguse erinormid, mistõttu tuleb kohaldamisele kriminaalmenetluse seadustiku §-s 9 sätestatud üldnorm, mille kohaselt on Ungari kodanikust süüdistataval õigus kasutada oma emakeelt. Sellest tulenevalt peaks kriminaalmenetluse seadustiku § 339 lõike 1 kohaselt riik kandma välisriigi kohtulahendi tõlkimise kulud.

26 Teiseks on asutud seisukohale, et põhimenetlus, mille lõpetab süüdistatava suhtes tehtud süüdimõistev kohtuotsus, on lahus erimenetlusest, mis on kõrvalmenetlus selle kohtuotsuse tagajärgede tunnustamiseks Ungaris. Sellest järeldub, et kuigi põhimenetluses peab süüdistatav saama tasuta keeleabi, kui ta ei valda keelt, milles menetlus toimub, ei kehti see kõrvalmenetluses, kui on tegemist välisriigi kohtuotsuse tõlkimisega menetluskeelde, mida asjaomane isik valdab, sest seda tõlget on vaja nimetatud menetluse jaoks, mitte süüdimõistetud isiku õiguste kaitseks.

27 Neil asjaoludel otsustas Budapest Környéki Törvényszék (Budapesti piirkondlik kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi 2010/64 artikli 1 lõike 1 sõnastust, mille kohaselt „[k]äesoleva direktiiviga sätestatakse eeskirjad õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses”, tuleb mõista nii, et Ungari kohtul lasub kohustus kohaldada seda direktiivi ka erimenetluses (kriminaalmenetluse seadustiku XXIX peatükk), ehk teisisõnu, kas tuleb asuda seisukohale, et nimetatud sättes viidatud „kriminaalmenetlus” hõlmab niisuguseid erimenetlusi, nagu on ette nähtud Ungari õiguses, või puudutab see eranditult menetlust, mis päädib süüdistatava kriminaalvastutust tuvastava lõpliku kohtuotsusega?“

**Eelotsuse küsimuse analüüs**

28 Kõigepealt olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt võib Euroopa Kohus eelotsuse küsimuse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks võtta arvesse neidki liidu õigusnorme, millele siseriiklik kohus ei ole oma küsimuses viidanud. Vajaduse korral tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused ümber sõnastada (vt eelkõige kohtuotsused, 13.3.2014, SICES jt, C-155/13, EU:C:2014:145, punkt 23, ja 11.2.2015, Marktgemeinde Straßwalchen jt, C-531/13, EU:C:2015:79, punkt 37).

29 Nagu Austria valitsus ja Euroopa Komisjon oma seisukohtades rõhutasid, võib põhikohtuasjas kõnesolev olukord kuuluda raamotsuse 2009/315 ja otsuse 2009/316 kohaldamisalasse.

30 Nimelt nähtub toimikust esiteks, et Austria pädevad asutused teatasid I. Baloghi suhtes tehtud Landesgericht Eisenstadti (Eisenstadti piirkondlik kohus) süüdimõistvast kohtuotsusest raamotsuse 2009/315/JSK artikli 4 lõike 2 kohaselt osakonnale otsusega 2009/316/JSK loodud ECRISe kaudu, et Ungari saaks edastatud andmed talletada vastavalt raamotsuse artikli 5 lõikele 1.

31 Teiseks palus osakond kohtul edastada selle kohtuotsuse pädevatele asutustele ning kui need olid kohtuotsuse kätte saanud, edastas osakond selle Budapest Környéki Törvényszékile (Budapesti piirkondlik kohus) vastavalt põhikohtuasjas kõnesolevale menetlusele kohtuotsuse tunnustamiseks Ungaris ja süüdimõistva otsuse karistusregistrisse kandmiseks. Kohaldatava siseriikliku õiguse kohaselt on selle menetluse läbiviimine nende eesmärkide saavutamiseks möödapääsmatu.

32 Vastavalt raamotsuse 2009/315 artiklile 1 on raamotsuse eesmärk muu hulgas määrata kindlaks kord, mille alusel edastab kohtuotsuse teinud liikmesriik kodakondsusjärgsele liikmesriigile talletamiseks andmeid tema territooriumil selle teise liikmesriigi kodaniku suhtes tehtud süüdimõistva kohtuotsuse kohta, nagu need on kantud kohtuotsuse teinud liikmesriigi karistusregistrisse. Otsuse 2009/316 artikli 1 kohaselt on selle otsuse eesmärk näha ette liikmesriikide vahel andmete vahetamise tüüpvormi osad.

33 Neil asjaoludel ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks vaja arvesse võtta mitte üksnes direktiivi 2010/64, vaid ka raamotsust 2009/315 ja otsust 2009/316, ning sõnastada esitatud küsimus eeltoodut silmas pidades ümber.

34 Seega tuleb esitatud küsimust mõista nii, et sellega palutakse sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2010/64, raamotsust 2009/315 ja otsust 2009/316 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selliste siseriiklike õigusnormide kohaldamine, millega nähakse ette niisugune nagu põhikohtuasjas kõnesolev erimenetlus, mida järgides liikmesriigi kohus tunnustab teise liikmesriigi kohtu jõustunud kohtuotsust, millega isik on mõistetud süüdi kuriteo toimepanemises, kusjuures selle menetluse puhul on muu hulgas ette nähtud, et kõnesolev isik kannab kohtuotsuse tõlkimise kulud.

35 Sellele küsimusele vastamiseks olgu meenutatud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on (vt eelkõige kohtuotsus, 21.5.2015, Rosselle, C-65/14, EU:C:2015:339, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).

*Direktiiv 2010/64*

36 Direktiivi 2010/64 tõlgendamisega seoses tuleb esiteks märkida, et direktiivi artikli 1 lõike 1 kohaselt sätestatakse selle direktiiviga eeskirjad õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismääruse täitmise menetluses. Direktiivi artikli 1 lõike 2 sõnastusest nähtub, et need õigused tekivad isikul hetkest, mil liikmesriigi pädevad asutused on talle teatavaks teinud, et teda

kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteo toimepanekus, ning kehtivad kuni tema suhtes menetluse lõpetamiseni, mille all mõistetakse selle küsimuse lõplikku otsustamist, kas isik on kuriteo toime pannud, sealhulgas asjakohasel juhul süüdimõistmist ja edasikaebuse lahendamist.

37 Niisugune nagu põhikohtuasjas kõnesolev erimenetlus, mille eesmärk on teise liikmesriigi kohtu jõustunud otsuse tunnustamine, leiab oma olemuse tõttu aset pärast seda, kui on lõplikult lahendatud küsimus, kas kahtlustatav või süüdistatav isik on kuriteo toime pannud, ning pärast isiku süüdimõistmist, kui see on asjakohane.

38 Teiseks tuleb toonitada, et eeskätt direktiivi 2010/64 põhjendustest 14, 17 ja 22 nähtuvalt on direktiivi eesmärk tagada kahtlustatavatele ja süüdistatavatele, kes ei räägi või ei mõista kriminaalmenetluses kasutatavat keelt, õigus suulisele ja kirjalikule tõlkele, lihtsustades selle õiguse kasutamist, et tagada neile isikutele õigus õiglasele kohtulikule arutamisele. Seepärast näevad direktiivi artikli 3 lõiked 1 ja 2 ette, et liikmesriigid tagavad, et neile isikutele võimaldatakse mõistliku ajavahemiku jooksul kõikide oluliste dokumentide, sealhulgas nende suhtes tehtud kohtuotsuse kirjalik tõlge, et kindlustada neile võimalus kasutada õigust kaitsele ja tagada menetluse õiglus.

39 Euroopa Kohtu istungil esitatud Austria valitsuse selgitustest nähtub, et I. Balogh sai Landesgericht Eisenstadti (Eisenstadti piirkondlik kohus) kohtuotsuse tõlke kätte 2015. aasta augustis. Sellest tulenevalt ei olnud põhikohtuasjas kõnesolevas erimenetluses, mille eesmärk oli selle kohtuotsuse tunnustamine Ungaris ja süüdimõistva otsuse kandmine Ungari karistusregistrisse, kohtuotsuse uus tõlge vajalik, et tagada I. Baloghi kaitseõigusi või õigust tõhusale õiguskaitsele, ning seetõttu ei olnud see ka direktiivi 2010/64 eesmärke arvestades õigustatud.

40 Kõigist eeltoodud kaalutlustest järeldub, et direktiiv 2010/64 ei ole kohaldatav sellises erimenetluses, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

*Raamotsus 2009/315 ja otsus 2009/316*

41 Raamotsuse 2009/315 ja otsuse 2009/316 tõlgendamisel tuleb viidata eeskätt raamotsuse artiklite 4, 5 ja 11 sisule ning otsuse artiklite 3 ja 4 sisule.

42 Raamotsuse 2009/315 artikli 4 lõike 2 esimeses lõigus on sätestatud, et kohtuotsuse teinud liikmesriigi keskasutus teatab võimalikult kiiresti teiste liikmesriikide keskasutustele süüdimõistvad kohtuotsused, mis on tehtud tema territooriumil nimetatud teiste liikmesriikide kodanike suhtes ja mis on kantud kohtuotsuse teinud liikmesriigi karistusregistrisse. Raamotsuse artikli 5 lõikes 1 ja artikli 11 lõikes 2 on täpsustatud, et kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutus talletab saadud andmed.

43 Loetelu teabest, mida kohtuotsuse teinud liikmesriik edastab kodakondsusjärgsele liikmesriigile, on toodud raamotsuse artikli 11 lõikes 1, kus ei ole kordagi mainitud kohtuotsuse teinud liikmesriigi kohtute langetatud otsust.

44 Raamotsuse 2009/315 artikli 11 lõike 3 kohaselt edastavad liikmesriigid sellist teavet elektrooniliselt, kasutades tüüpvormi. Seoses sellega on otsuse 2009/316 artiklites 3 ja 4 täpsustatud, et andmeid, mis hõlmavad kuriteo nimetust või juriidilist kvalifikatsiooni, ja andmeid süüdimõistva kohtuotsuse sisu kohta edastavad liikmesriikide keskasutused ECRISe kaudu, märkides igale süüteole, mille kohta andmed edastatakse, vastava koodi.

45 On tõsi, et raamotsuse 2009/315 artikli 4 lõikes 4 on sätestatud, et kohtuotsuse teinud liikmesriik edastab isiku kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutusele viimase poolt üksikjuhtumitel tehtava päringu korral süüdimõistvate kohtuotsuste ja võetavate meetmete koopia ning mis tahes muu sellega seotud teabe, et võimaldada keskasutusel analüüsida, kas on vajalik võtta riigisiseseid meetmeid.

46 Siiski tuleneb nii selle sätte sõnastusest kui ka raamotsuse artikli 4 ülesehitusest tervikuna, et kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutusele edastatakse süüdimõistev otsus vaid siis, kui erilised asjaolud seda nõuavad, ning selle edastamist süüdimõistva kohtuotsuse kandmiseks liikmesriigi karistusregistrisse ei saa süstemaatiliselt nõuda.

47 Euroopa Kohtu istungil esitatud Ungari valitsuse täpsustustest ilmneb aga, et põhikohtuasjas kõnesolevat erimenetlust kasutatakse süstemaatiliselt ning käesolevas asjas ei õigustanud ükski eriline asjaolu erimenetluse kohaldamist, et tunnustada kohtuotsust, mille tegi Landesgericht Eisenstadt (Eisenstadti piirkondlik kohus) I. Baloghi suhtes, ega selle raames kohtuotsuse edastamise taotlemist. Järelikult ei saa see taotlus olla raamotsuse 2009/315 artikli 4 lõike 4 alusel õigustatud.

48 Eeltoodust tuleneb, et vastavalt raamotsusele 2009/315 ja otsusele 2009/316 peab kodakondsusjärgse liikmesriigi keskasutuse poolt kohtuotsuse teinud liikmesriigi kohtute langetatud süüdimõistvate otsuste karistusregistrisse kandmine toimuma otse andmete alusel, mida kohtuotsuse teinud liikmesriigi keskasutus on ECRISe kaudu nende süüdimõistvate kohtuotsuste kohta koodide kujul edastanud.

49 Neil asjaoludel ei saa karistusregistrisse kandmine sõltuda süüdimõistvate kohtuotsuste kohtuliku tunnustamise menetluse – nagu põhikohtuasjas kõnesolev erimenetlus – eelnevast läbiviimisest ega ammugi sellise tunnustamise eesmärgil kodakondsusjärgsele liikmesriigile süüdimõistva kohtuotsuse edastamisest.

50 Niisugust tõlgendust toetavad ka raamotsusega 2009/315 ja otsusega 2009/316 taotletavad eesmärgid.

51 Nimelt nähtub eeskätt raamotsuse põhjendustest 2, 3, 5 ja 17 ning otsuse põhjendustest 2, 6 ja 12, et raamotsuse ja otsusega loodud teabe vahetamise süsteemi eesmärk on vastastikuse õigusabi lihtsustamiseks ja kriminaalasjades tehtud otsuste vastastikuse tunnustamise tagamiseks lihtsustada liikmesriikide vahel dokumentide edastamise protseduure, parandada ja täiustada karistusregistrite andmete vahetamist liikmesriikide vahel ning suurendada teabe vahetamise tõhusust Euroopa tüüpvormi loomisega, mis võimaldaks andmeid vahetada ühtsel, elektroonilisel, arusaadaval ja masintõlkeks sobilikul kujul, kasutades tüüpvorme ja koode.

52 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 63 märkis, on raamotsuse 2009/315 ja otsuse 2009/316 eesmärk luua kiire ja tõhus süsteem liidu eri liikmesriikides tehtud süüdimõistvaid kohtuotsuseid puudutava teabe vahetamiseks.

53 Niisugune teiste liikmesriikide kohtute tehtud süüdimõistvate otsuste tunnustamise menetlus nagu põhikohtuasjas kõnesolev, mis eelneb süüdimõistvate kohtutosuste karistusregistrisse kandmisele ning eeldab pealegi nende otsuste edastamist ja tõlkimist, võib aga karistusregistrisse kandmist oluliselt aeglustada, muuta teabe vahetamise liikmesriikide vahel keerulisemaks, muuta otsuses 2009/316 ette nähtud masintõlke mehhanismi kasutuks ning seetõttu ohustada raamotsuse 2009/315 ja otsuse eesmärkide saavutamist.

54 Lisaks läheb selline menetlus üldisemalt vastuollu kriminaalasjades tehtud kohtuotsuste ja õigusasutuste otsuste vastastikuse tunnustamise põhimõttega, mis on ette nähtud ELTL artikli 82 lõikes 1, mis asendab EL artiklit 31, millel põhinevad raamotsus 2009/315 ja otsus 2009/316. Nimelt on selle põhimõttega vastuolus, kui liikmesriigi poolt teise liikmesriigi kohtute otsuste tunnustamine seatakse esimesena nimetatud liikmesriigis sõltuvusse sellisest kohtumenetlusest nagu põhikohtuasjas kõnesolev erimenetlus.

55 Kõigest eeltoodust tuleneb, et raamotsusega 2009/315 ja otsusega 2009/316 on vastuolus selliste siseriiklike õigusnormide kohaldamine, millega nähakse ette teise liikmesriigi kohtu tehtud otsuse tunnustamise erimenetlus, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

56 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes peab esitatud küsimusele vastama järgmiselt:

— direktiivi 2010/64 artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see direktiiv ei kohaldu siseriiklikule erimenetlusele, mida järgides liikmesriigi kohus tunnustab teise liikmesriigi kohtu jõustunud kohtuotsust, millega isik on mõistetud süüdi kuriteo toimepanemises;

— raamotsust 2009/315 ja otsust 2009/316 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellist erimenetlust sätestavate siseriiklike õigusnormide kohaldamine.

## Kohtukulud

57 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. oktoobri 2010. aasta direktiivi 2010/64/EL õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see direktiiv ei kohaldu siseriiklikule erimenetlusele, mida järgides liikmesriigi kohus tunnustab teise liikmesriigi kohtu jõustunud kohtuotsust, millega isik on mõistetud süüdi kuriteo toimepanemises.**

**Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsust 2009/315/JSK, mis käsitleb karistusregistrite andmete vahetamise liikmesriikidevahelist korraldust ja andmete sisu, ning nõukogu 6. aprilli 2009. aasta otsust 2009/316/JSK Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS) loomise kohta raamotsuse 2009/315/JSK artikli 11 kohaldamiseks tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus sellist erimenetlust sätestavate siseriiklike õigusnormide kohaldamine.**

Allkirjad